

OMPLE'M DE PETONS

Com criar els vostres
fills amb amor

Carlos González

Angle Editorial

OMPLE'M DE PETONS

INSPIRA
3

Títol de l'edició original:

Bésame mucho

© Carlos González, pel text

© Irma Triginé, per la traducció

© Gettyimages, per la foto de coberta

© Daniel González, per la foto de la solapa

© 9 Grup Editorial, per l'edició

Angle Editorial

Muntaner, 200, àtic 8a / 08036 Barcelona

T. 93 363 08 23 / F. 93 363 08 24

www.angleeditorial.com

angle@angleeditorial.com

Primera edició: gener de 2008

Vuitena edició: abril de 2013

ISBN: 978-84-15695-34-9

Dipòsit legal: B-5732-2013

Imprès a Romanyà Valls, SA

No és permesa la reproducció total o parcial d'aquest llibre,
ni la seva incorporació a un sistema informàtic,
ni la seva transmissió en cap forma ni per cap mitjà,
sigui electrònic, mecànic, per fotocòpia, per gravació o altres mètodes,
sense el permís previ i per escrit dels titulars del *copyright*.

OMPLE'M DE PETONS

**Com criar els vostres
fills amb amor**

Carlos González

Angle Editorial

ÍNDEX

PRIMERA PART

El nen bo i el nen dolent	15
La puericultura elàstica	22
L'últim tabú	25
Cap a una puericultura ètica	28

SEGONA PART

Per què els nens són com són	33
Selecció natural i selecció cultural	40
Com crien els animals els seus petits	46
<i>Espavilats o indefensos</i>	46
<i>Amagar, portar, seguir</i>	48
A la falda de la humanitat	53
Per què no es volen quedar sols	54
Per què ploren quan marxeu de l'habitació	56
La resposta a la separació	63
<i>No vol anar a la guarderia</i>	70
Per què sempre volen anar a coll	72
Per què no volen dormir sols	73
<i>Visitants nocturns</i>	75
<i>A la nit dels temps</i>	76
<i>Un planeta, dos mons</i>	78
<i>Per què es desperta més que abans</i>	79
<i>El llit familiar a la pràctica</i>	83
<i>A quina edat dormirà tot sol?</i>	86
Per què criden la nostra atenció	88

I ara, per què no camina?	95
Per què estan gelosos?	102
El complex del pare d'Èdip	106
Quan serà independent?	108
El vostre fill és bona persona	110
<i>El vostre fill és desinteressat</i>	111
<i>El vostre fill és generós</i>	111
<i>El vostre fill és equànime</i>	115
<i>El vostre fill sap perdonar</i>	116
<i>El vostre fill és valent</i>	117
<i>El vostre fill és diplomàtic</i>	117
<i>El vostre fill és sincer</i>	118
<i>El vostre fill és sociable</i>	120
<i>El vostre fill és comprensiu</i>	120

TERCERA PART

Teories que no comparteixo	123
La puericultura feixista	125
L'ordre	131
L'educació conductista	134
Alguns mites relacionats amb el son	141
<i>Dormir d'una tirada</i>	141
<i>Els perills del llit familiar</i>	144
<i>Mamar a la nit</i>	154
<i>Què és l'insomni infantil?</i>	157
<i>Ensenyar els nens a dormir</i>	158
<i>Un hàbit molt difícil de trencar</i>	162
<i>Deixar-los sols quan encara estan desperts</i>	164
<i>Els nens, el llit i el sexe</i>	167
El plor terapèutic	169

Família, societat limitada	171
<i>Una nena sense límits</i>	172
<i>La permissivitat: por de la llibertat</i>	180
«Protegella y no enmendalla»	182
Una bona cleca a temps	186
<i>Un expert a estovar nens</i>	193
Premis i càstigs	199
Buscant problemes	202
Insulteu, que de tot se n'aprèn!	207
El control d'esfínters	210
<i>Quan i com treure els bolquers</i>	214
Es mira, però no es toca	219
Temps mort!	223
L'estimulació precoç	229
El temps de qualitat	233

EPÍLEG

El dia més feliç	235

Bibliografia	241

PRIMERA PART

EL NEN BO I EL NEN DOLENT

Hem emprat aquest títol d'un conte de Mark Twain no per parlar de dos nens en concret, com ell, sinó de tots i cadascun dels infants, de les criatures en general. Els nens són bons o dolents? N'hi ha de tot una mica, deu pensar el lector. Cada nen és diferent, i segurament la majoria, com passa amb els adults, són normals o més aviat bons.

Amb tot, i deixant de banda els mèrits propis de cada criatura, molta gent (pares, psicòlegs, mestres, pediatres i públic en general) té una opinió predeterminada i general sobre la bondat o maldat dels nens. Són angelets o petits tirans; ploren perquè s'ho passen malament o perquè ens prenen el número; són criatures innocents o la saben molt llarga; ens necessiten o ens manipulen.

D'aquesta concepció prèvia depèn que vegem els nostres fills com a amics o com a enemics. Per a algunes persones, les criatures són éssers tendres, fràgils, desvalguts, amorosos i innocents que necessiten les nostres atencions per esdevenir adults encantadors. Per a d'altres, els infants són egoistes, malvats, hostils, cruels, calculadors i manipuladors; aquest grup considera que només doblegant des del principi la voluntat dels més petits i imposant-los una disciplina rígida els podran apartar del vici i arribaran a fer-los homes i dones de profit.

Aquestes dues visions antagoniques de la infància impregnen la nostra cultura des de fa segles. Són presents als consells de familiars i veïns i també a les obres de pediatres, educadors i filòsofs. Els pares joves i inexperts, públic habitual dels llibres de puericultura (amb l'arribada del segon fill se sol tenir menys fe en els experts i menys temps per llegir), poden trobar obres partidàries de les dues tendències: llibres sobre com tractar els infants amb amor o sobre

com anul·lar-los. Aquests darrers, per desgràcia, són molt més abundants; per això m'he decidit a escriure aquesta obra, un llibre que defensa els nens.

L'orientació d'una obra o d'un professional molt poques vegades és explícita. A la solapa dels llibres hi hauria de dir clarament: «Aquesta obra parteix de la base que els nens necessiten la nostra atenció», o bé: «En aquest llibre assumim que els infants ens prenen el número a la més mínima oportunitat.» Això mateix haurien d'explicar els pediatres i psicòlegs a la primera visita; així, la gent seria conscient de les diferents orientacions i podria comparar i escollir el llibre o el professional que millor s'adapti als seus principis. Demanar l'opinió d'un pediatre sense saber si és partidari de l'amor o de la disciplina és tan absurd com anar a veure un sacerdot sense saber si és catòlic o budista o llegir un llibre d'economia sense saber si l'autor és capitalista o comunista.

I és que es tracta de principis, no pas de ciència. Tot i que al llarg del llibre miraré de donar arguments a favor de les meves opinions, cal reconèixer que, en darrer terme, les idees sobre la manera de cuidar els fills, com les idees polítiques o les religioses, depenen d'una convicció personal, més que no pas d'un argument racional.

A la pràctica, molts experts, professionals i pares ni tan sols són conscients que aquestes dues tendències existeixen, i per tant no s'han parat a pensar quina prefereixen. Els pares llegeixen llibres amb orientacions totalment diferents, fins i tot incompatibles, se'ls creuen tots i intenten posar-los en pràctica simultàniament. Molts autors els estalvien la feina i escriuen directament híbrids contra natura: diuen que agafar el nen a coll és boníssim, però que no s'ha de fer mai quan el nen plora perquè s'hi acostuma, que la llet materna és el millor aliment, però que a partir dels sis mesos ja no nodreix, que els maltractaments als nens constitueixen un problema gravíssim i atempten contra els drets humans, però que una cleca a temps fa miracles... És a dir, «llibertat dins d'un ordre».

Vegem un exemple clàssic que trobem a l'obra del pedagog Pedro de Alcántara García, que fa un segle escrivia, tot citant el filòsof Kant:¹

Tan perjudicial pot ser la repressió constant i exagerada com la complaença continuada i extremosa. Kant ens ha deixat escrit, quant a aquest assumpte: «La voluntat dels infants no s'ha d'anul·lar, s'ha de dirigir de manera que sàpi-ga cedir als obstacles naturals. Els pares se solen equivocar negant als seus fills tot allò que els demanen: és absurd prohibir-los sense raó allò que esperen de la seva bondat. D'altra banda, però, també se'ls perjudica fent tot allò que volen; sens dubte, d'aquesta manera s'impedeix que manifestin el seu mal humor, però també es tornen més exigents». La voluntat s'educa, doncs, exercitant-la i restringint-la, mitjançant l'exercici i la repressió, positivament i negativament.

En conjunt, sembla que aquests paràgrafs són força raonables i favorables als nens (tot i que avui dia la paraula *repressió* grinyola una mica, oi? Continuem reprimint els infants, però ens estिमem més dir que els *formem, encarrilem o eduquem*). Tot depèn de què s'entengui per «complaença extremosa». No els hem de prohibir les coses sense raó, però si veiem que un nen es vol tirar finestra avall, és obvi que no li ho hem de permetre. Fins aquí, tots d'acord.

Però per què és precisament quan es parla de criatures que es recorden aquestes limitacions? Tampoc no permetríem que es tirés per la finestra un adult, ja fos el nostre pare o el nostre germà, la nostra dona o el nostre marit, la nostra cap o la nostra empleada. Però això és tan lògic que en parlar de persones adultes no considerem necessari fer l'aclariment. Substituïu a l'exemple anterior la paraula *fill* per *muller*: «En la vida conjugal, tan perjudicial pot ser la repressió constant i exagerada com la complaença continuada i extremosa. Es perjudica les dones fent tot allò que volen; sens dubte, d'aquesta manera s'impedeix que manifestin el seu mal humor, però també es tornen més exigents.» En dues frases les dones han estat qualificades d'exigents i malhumorades. Oi que fa ràbia?

Durant segles, les dones han estat sotmeses «de manera natural» als seus homes, i s'escrivien frases semblants a les anteriors sense que ningú no se n'escandalitzés. Avui dia ningú no gosaria parlar així d'una dona, però encara trobem normal fer-ho dels més petits.

Algun lector pot pensar que m'ho prenc massa a la valenta, que no n'hi ha per tant, que trec de context les frases de l'escriptor i que ell en realitat era molt respectuós amb les criatures. Però la citació anterior només era el principi; poques pàgines després llegim:

Per contenir aquests impulsos i evitar la formació d'aquests hàbits, cal oposar resistència als desigs dels infants, contrariar els seus capritxos, no deixar-los fer tot allò que volen ni ser amb ells tan sol·lícits com alguns pares ho són a la mínima indicació.

Aquí ja no parlem d'impedir que un infant jugui amb una pistola, pegui a un altre nen o trenqui un gerro. Parlem de no deixar-li fer el que vol «perquè sí», pel pur plaer de contrariar-lo, just després d'haver afirmat que «és absurd prohibir-los sense raó allò que esperen». Sembla que ni l'autor ni els seus lectors es van adonar d'aquesta contradicció.

Molta gent se sent atreta per aquestes posicions indefinides, pel «sí, però...» i el «no, tot i que...», ja que a la nostra societat la idea que els extrems són dolents i que la virtut rau en trobar el punt mitjà està molt estesa. Però no és així, o com a mínim no sempre. Moltes vegades la virtut es troba en un extrem. Tot seguit exposo un parell d'exemples amb els quals —vull creure— tots els lectors hi estaran d'acord: la policia no ha de torturar mai un detingut, i un home no ha de pegar mai la seva dona. Us sembla que aquests *mai* són mfassa radicals, potser fins i tot fanàtics? Hauria d'adoptar una posició intermèdia, més conciliadora i comprensiva, com ara torturar una mica i només en el cas d'assassins i terroristes, o bé pegar a la dona només quan ha estat infidel? Rotundament no. Doncs bé, de la mateixa manera no estic disposat a acceptar que «una bufetada a temps» sigui una altra cosa que un maltractament, ni conec cap motiu pel qual haguem de fer cas als nens de dia però no de nit.

El llibre que teniu a les mans no cerca el «punt mitjà», sinó que pren partit clarament. Aquesta obra parteix de la base que els nens són essencialment bons, que les seves necessitats afectives són im-

portants i que els pares els devem amor, respecte i atenció. Les persones que no comparteixin aquestes premisses, que s'estimin més pensar que el seu fill és un petit monstre i cerquin consells per fer-lo anar ben dret, trobaran (per desgràcia, crec) moltes altres obres més coincidents amb les seves opinions.

Aquest llibre està a favor dels fills, però això no ha de portar a pensar que va en contra dels pares, ja que precisament aquest enfrontament només existeix en la teoria del «nen dolent». Sembla que les persones que ataquen els infants creuen que així defensen els pares («Fixeu un horari rígid per poder tenir llibertat, establiu límits perquè no us ensarroni, actueu amb disciplina perquè us respecti, deixeu-lo sol per poder tenir intimitat...»), però s'equivoquen, perquè en realitat pares i fills pertanyen al mateix bàndol. A la llarga, els qui creuen en la maldat dels nens acaben atacant també els pares: «No teniu voluntat, l'esteu malcriant, no seguiu les normes, sou dèbils...»

I és que de manera natural els pares tendeixen a creure que els seus fills són bons i a tractar-los amb amor. Una vegada vaig arribar massa d'hora a la meva consulta i em vaig entretenir xerrant amb el recepcionista. A la saleta només hi havia una mare amb un bebè de pocs mesos al cotxet que s'esperava per veure un altre col·lega. El nen va començar a plorar i la mare va mirar de calmar-la movent el cotxet endavant i endarrere. El plor era cada vegada més desesperat. Quan un nen plora amb totes les seves forces, els minuts es fan eterns. «Però què fa?», vaig pensar. «Per què no treu el bebè del cotxet i l'agafa a coll?» Vaig esperar força estona, però la mare no feia res. Finalment, tot i que no he estat mai amic de donar consells si no me'ls demanen, em vaig decidir a llançar una indirecta de la manera més subtil possible:

—Que n'arriba a estar, d'enfadat, aquest nen! Sembla que vol que l'agafin...

I llavors, com moguda per un ressort, la mare es va abalancar sobre el cotxet per treure'n el bebè (que es va calmar a l'instant) i es va justificar:

—Com que els pediatres diuen que no és bo agafar-los...

No s'atrevia a agafar el seu fill a coll perquè tenia un pediatre davant! Aquell dia vaig comprendre el poder que tenim els metges i les pressions i els temors que han de suportar cada dia les mares.

Aquesta mateixa explicació, «l'agafaria a coll, però com que diuen que es malacostuma...», l'he sentida desenes de vegades en circumstàncies menys dramàtiques. Totes les mares tenen el desig de consolar el seu fill quan plora, i només una forta pressió i una completa rentada de cervell poden convèncer-les de no fer-ho. En canvi, no he vist mai el cas oposat, una mare que espontàniament s'estimi més deixar plorar el seu fill i que l'agafi a coll per obligació («El deixaria plorar, però com que diuen que els provoca traumes...»).

LA PUERICULTURA ELÀSTICA

Si hi ha un àngel que anota les penes dels homes, i els seus pecats, sap prou bé quantes i quant profundes són les penes nascudes de falses idees de les quals ningú no en té la culpa.

GEORGE ELIOT, *Silas Marner*

Un altre problema important és que sovint les paraules dels llibres i dels experts són tan imprecises que admeten qualsevol interpretació.

Una vegada vaig sentir durant més de mitja hora un psicòleg que parlava sobre l'educació dels infants davant d'un grup de mares i pares. No vaig entendre res. En realitat, sospito que no va dir res. Al final tothom el va aplaudir. Sembla que alguns experts en educació adopten, conscientment o inconscientment, el mètode dels redactors d'horòscops: deixar anar generalitats buides de contingut amb què qualsevol pot identificar-se. Si jo dic, per exemple: «Els gèmini són persones tendres i lleials, però no els agrada que els prenguin el número», molts dels meus lectors gèmini pensaran que he descrit perfectament la seva personalitat. I si hagués dit: «Els sagitari són tendres i lleials...»? Un altre encert. És clar, tothom és

(o es pensa que és) així. Ningú no reconeix que és esquerp o hipòcrita i a ningú no li agrada que li prenguin el número.

De la mateixa manera, qui no estaria d'acord amb la frase «Els pares han d'encarrilar les potencialitats dels seus fills, però sense limitar-ne la creativitat»? Els pares de la Marta i l'Enric, dues criatures de sis anys, hi estan d'acord. La Marta surt de casa a les set del matí i torna a les sis o les set del vespre; dina a l'escola i després de les classes fa anglès, informàtica i dansa. La recull una cangur que la cuida fins que tornen els seus pares. Per la seva banda, el pare de l'Enric ha deixat de treballar per poder atendre'l. L'Enric dina a casa i dos dies a la setmana estudia guitarra perquè li agrada, no perquè ha de passar les hores d'alguna manera fins que tornin els seus pares.

Ambdós pares estan convençuts que fan exactament el que recomana l'expert: fan el que poden per encarrilar les potencialitats dels seus fills. Només els preocupa una mica «limitar la creativitat». No l'estaran limitant sense adonar-se'n? El pare de l'Enric decideix que a partir d'ara no només jugarà a futbol amb el seu fill, també hi jugarà a bàsquet (potser no sigui bo centrar-se en un sol esport); el pare de la Marta, per la seva banda, decideix apuntar-la a piano dos dies a la setmana, de sis a vuit del vespre, per completar la seva educació.

I vosaltres, creieu que la Marta i l'Enric reben la mateixa educació?

Moltes vegades, les frases són tan elàstiques que els podem donar la volta com un mitjó. Si us ha agradat «Els pares poden encarrilar les potencialitats dels seus fills, però sense limitar-ne la creativitat», què me'n dieu, de la següent? «Els pares han de permetre que les potencialitats dels seus fills flueixin lliurement, tot posant, però, límits a la seva creativitat desordenada.» En veure-les juntes, us adonareu que són totalment oposades, però si una l'haguéssiu llegit en un llibre i l'altra l'haguéssiu vist mesos després en un altre llibre segurament no hauríeu notat la diferència.

I què me'n dieu, d'una frase com: «El vincle afectiu entre mare i fill ha de ser prou sòlid per donar seguretat a l'infant, però sense caure en la sobreprotecció ni ofegar el desenvolupament de la seva

personalitat»? Això què significa? Com és de sòlid un vincle prou sòlid, on podem trobar el «vinclòmetre» per mesurar-lo? És possible ofegar el desenvolupament d'una personalitat? Com? Com es pot distingir una persona adulta amb la personalitat «ofegada»? En sentir aquesta frase, dues mares, la Isabel i la Yolanda, queden una mica preocupades. La filla de la Isabel, de deu mesos, va a la guarderia nou hores cada dia, i quan en surt la recull la seva àvia, que la cuida de cinc a vuit. La Isabel sospita que la seva sogra malcria i avicia la nena, i es pregunta si no seria millor contractar una cangur per a aquestes hores, abans que ofeguïn del tot la personalitat de la seva tendra filla. La Yolanda ha demanat una excedència a la feina per cuidar el seu bebè de deu mesos, que mama i dorm al llit dels seus pares; dimarts passat, però, va anar a la perruqueria, hi havia més cua del que s'esperava i en tornar a casa el seu home li va dir que el nen havia plorat molt. «Es deu haver trencat el nostre vincle afectiu?», es pregunta la Yolanda; «el meu fill es tornarà insegur per culpa d'aquesta separació? En veure tanta cua, hauria d'haver tornat a casa de seguida i deixar la perruqueria per a un altre dia.» Evidentment, tant la Isabel com la Yolanda estan totalment d'acord amb l'expert en qüestió; cap de les dues dubta de la importància d'un vincle sòlid ni dels perills de la sobreprotecció.

Tothom pot estar d'acord amb aquesta mena d'afirmacions generals, perquè cadascú les pot interpretar segons les seves idees. Robert Langis,² un expert canadenc, ens ofereix un altre exemple. Al seu llibre *Aprende a decir «no» a tus hijos* (un títol en si mateix significatiu: sembla que el gran problema que tenen els nens és que no els han dit «no» prou vegades) enumera les «tretze condicions de l'esclavitud dels pares d'avui dia», que són extremament àmplies; la primera, per exemple, diu:

No sabem establir la diferència entre les necessitats del nostre fill i els seus capricis.

La frase anterior es pot interpretar de mil maneres. Per a alguns pares, tot allò que demana el seu fill (excepte el menjar) és un

capritx. I a més, el menjar ha de ser exactament el que li han posat al plat i no pas un altre, i ha de menjar a una hora determinada i seguint unes normes d'urbanitat immutables. Per a d'altres, en canvi, un nen té la plena necessitat d'estar als braços dels pares bona part del dia, de dormir amb ells, de rebre carícies i consol quan plora, de menjar el que li agrada i deixar-se el que no li agrada, de tenir joguines variades i ben maques i de trencar-ne alguna de tant en tant. Aquests pares, però, continuaran estant d'acord a distingir entre necessitat i capritx: òbviament, no permetran que el seu fill de dos anys obri la clau del gas.

Fent aquesta mena d'afirmacions generals és molt fàcil tenir tothom content. En aquest llibre procurarem concretar un xic més, a costa de no agradar a alguns lectors.

L'ÚLTIM TABÚ

La nostra societat és, aparentment, molt tolerant: moltes coses que fa cent anys estaven prohibides ara es consideren totalment normals. Però si ens hi fixem millor, veurem que també hi ha coses que fa cent anys eren habituals i ara estan prohibides, fins al punt que fins i tot ens sembla normal que sigui així, tan normal com als nostres besavis els devia semblar el sistema de tabús i prohibicions de la seva època.

Molts tabús d'èpoques passades tenien a veure amb el sexe; molts tabús actuals fan referència a la relació mare-fill, per desgràcia dels nens i les mares. Per exemple, el mot *vici* s'empra ara de manera totalment diferent de com s'utilitzava a l'època dels nostres avis. Pràcticament tot el que llavors era un vici ara ha deixat de ser-ho. Avui dia beure, fumar o jugar són malalties (alcoholisme, tabaquisme, ludopatia), per la qual cosa el pecador s'ha convertit en una víctima innocent. La masturbació (el «vici solitari» que preocupava tant els metges i els educadors) es considera normal. L'homosexualitat és simplement un estil de vida. Avui dia, parlar de vici en qualsevol d'aquests casos es consideraria un greu

insult. Actualment, només es qualifiquen de vici algunes activitats innocents pròpies de nens petits: «Té el vici de mossegar-se les ungles», «plora per vici», «si l'agafes a coll, s'aviciarà», «el que li passa és que s'ha aviciat al pit, per això no es menja les farinetes».

Si encara teniu dubtes sobre quins són els autèntics tabús de la nostra societat, imagineu-vos que aneu al metge de capçalera i li exposeu una de les històries següents:

1. «Tinc un nen de tres anys i vinc per veure si em pot fer la prova de la sida, perquè aquest estiu he tingut relacions sexuals amb alguns desconeguts.»
2. «Tinc un nen de tres anys i fumo un paquet de cigarretes cada dia.»
3. «Tinc un nen de tres anys, li dono el pit i dorm al nostre llit.»

En quin dels tres casos creieu que el metge us esbroncaria? En el primer, us diria: «Ah, d'acord» i us demanaria la prova de la sida sense immutar-se; com a màxim, us recordaria la conveniència d'utilitzar el preservatiu. El mateix passaria en el segon cas: el metge us explicaria que el tabac no és bo per a la salut (si el metge també fos fumador, no us diria res de res). Ningú no us increparia: «Però quines penques, com s'atreveix, una dona casada, una mare de família!»

I en el tercer cas? Conec una història real. Quan la psicòloga de la guarderia va saber que la Maribel donava el pit al seu bebè de setze mesos, la va citar per explicar-li que si no el deslletava immediatament el nen seria homosexual (ja no sabem si sorprendre'ns més dels prejudicis contra la lactància o dels prejudicis contra l'homosexualitat). Com que la Maribel va continuar amb la seva «perillosa» conducta, la psicòloga va telefonar a casa seva per parlar directament amb el marit i avisar-lo del mal que la seva dona feia al fill.

La nostra societat, tan comprensiva en altres aspectes, és molt poc tolerant amb els infants i les mares. Aquests tabús moderns es podrien classificar en tres grans grups:

- Els relacionats amb el plor: està prohibit fer cas als nens que ploren, agafar-los a coll o donar-los el que demanen.
- Els relacionats amb el son: està prohibit adormir els nens a coll o donant-los el pit, cantar-los una cançó o bressar-los perquè s'adormin, o dormir amb ells.
- Els relacionats amb la lactància materna: està prohibit donar el pit en qualsevol moment o en qualsevol lloc o a un nen «massa» gran.

Gairebé tots tenen un element en comú: prohibeixen el contacte físic entre mare i fill. Per contra, gaudeixen d'un gran predica-ment totes aquelles activitats que tendeixen a disminuir el contacte físic i a augmentar la distància entre mare i fill:

- Deixar el nen tot sol a la seva habitació.
- Dur-lo en un cotxet o en un d'aquells cabassos de plàstic tan incòmodes.
- Portar-lo a la guarderia com abans millor o bé deixar-lo amb l'àvia i, si pot ser, amb una cangur (les àvies els «malcrien»!).
- Enviar-lo de colònies i campaments al més aviat possible i durant el màxim de temps.
- Crear «espais d'intimitat» per als pares, sortir sense fills, fer «vida de parella».

Tot i que algunes persones miren de justificar aquestes recomanacions dient que és «perquè la mare descansi», el cert és que mai no prohibeixen res que sigui cansat. Ningú no diu: «No freguis tant, que el nen es malacostuma a tenir la casa neta», o «Marxarà a la mili i hauràs d'anar tu al darrere a rentar-li la roba». De fet, les prohibicions solen anar relacionades amb la part més agradable de la maternitat: adormir el bebè a coll, cantar-li una cançó, passar-s'ho bé amb ell.

Potser per això a algunes mares criar els fills se'ls fa tan costerut. Ara hi ha menys feina que abans (tenim aigua corrent, rentadora automàtica, bolquers d'un sol ús...), però també menys compensa-

cions. En una situació normal, quan una mare té la llibertat de cuidar el seu fill com considera convenient, el bebè plora poc, i quan ho fa la mare sent pena i compassió («Pobret, què li deu passar»). Però quan se li ha prohibit agafar-lo a coll, dormir amb ell, donar-li el pit o consolar-lo, el nen encara plora més, i la mare viu el plor amb impotència i, a la llarga, amb ràbia i hostilitat («I ara què carai té?»).

Tots aquests tabús i prejudicis fan plorar els més petits, però tampoc no fan feliços els pares. Llavors, a qui satisfan? Potser a alguns pediatres, psicòlegs, educadors i veïns que els defensen? Ells no tenen dret a donar-vos ordres, a dir-vos com heu de viure la vostra vida i com heu de tractar els vostres fills.

Massa famílies han sacrificat la seva felicitat i la dels seus fills fent cas d'uns prejudicis sense fonament.

Amb aquest llibre volem fer caure mites, trencar tabús i donar a cada mare la llibertat de viure la seva maternitat com vulgui.

CAP A UNA PUERICULTURA ÈTICA

Un vell acudit que corre entre els estudiants de pediatria planteja la pregunta següent: «En què s'assemblen i en què es diferencien un pediatre i un veterinari?» Tant l'un com l'altre tenen pacients que no parlen i que no apareixen a la consulta voluntàriament, sinó que hi són portats per un adult, i en tots dos casos el client (qui pren la decisió d'anar a la consulta i paga les despeses) no és el pacient. Però mentre que el veterinari atén el seu pacient tenint sempre com a objectiu principal satisfer el client, el pediatre vol el millor per al seu pacient, encara que no sigui el que el client (el pare o la mare) vol. Teòricament, com a mínim.

La nostra societat no tracta els infants amb el mateix respecte que tracta els adults. Quan parlem d'un adult, les consideracions ètiques són sempre primordials i prioritàries i passen per davant de l'eficàcia o la utilitat.

Compareu els paràgrafs següents:

OPCIÓ A: Si parlem de castigar una dona, quina diferència hi ha entre aplicar una força «raonable» i una força «no raonable»? Aquesta delicada pregunta va quedar sense resposta al mes de gener, quan el Tribunal Superior d'Ontario va ratificar un article del Codi Penal de 1892 que permet als marits i els empresaris pegar a les dones amb propòsits disciplinaris. Els tres jutges no van voler declarar il·legal cap forma particular de pegar. En lloc d'això, van indicar que els marits no tenien permès pegar a ancianes o a joves de menys de vint anys ni emprar objectes com ara cinturons o regles per aplicar el càstig corporal; a més, van afegir que haurien d'evitar colpejar o bufetejar les dones al cap.

OPCIÓ B: Si parlem de castigar un infant, quina diferència hi ha entre aplicar una força «raonable» i una força «no raonable»? Aquesta delicada pregunta va quedar sense resposta al mes de gener, quan el Tribunal Superior d'Ontario va ratificar un article del Codi Penal de 1892 que permet als pares i els educadors pegar els infants amb propòsits disciplinaris. Els tres jutges no van voler declarar il·legal cap forma particular de pegar. En lloc d'això, van indicar que els cuidadors no tenien permès pegar a adolescents ni a nens de menys de dos anys ni emprar objectes com ara cinturons o regles per aplicar el càstig corporal; a més, van afegir que haurien d'evitar colpejar o bufetejar els infants al cap.

Un dels textos anteriors és fals; l'altre va aparèixer publicat l'any 2002 a la revista de l'Associació Mèdica del Canadà.³ Endevineu quin?

En el mateix article s'expliquen els arguments de les persones que estan en contra del càstig físic:

Sembla que hi ha una associació lineal entre la freqüència dels cops i les bufetades rebudes durant la infància i la prevalença durant tota la vida d'ansietat, consum o dependència d'alcohol i altres problemes.

I una experta afegeix:

[...] estem buscant proves sòlides sobre les quals fonamentar qualsevol opinió o declaració. Però el tipus de proves que ens agradaria tenir sobre aquest assumpte no existeix, perquè és un tema que no es presta a fer estudis aleatoris.

Un estudi aleatori és aquell en què els subjectes es distribueixen en dos grups a l'atzar i a cadascun se li recomana un tractament diferent. En canvi, en un estudi d'observació cada subjecte fa el que vol. Per exemple, us interessa saber si fer gimnàstica és bo per al mal d'esquena. Per elaborar un estudi d'observació, primer podeu visitar els gimnasos de la vostra ciutat i entrevistar cent persones que facin molt exercici i després podeu buscar pel carrer o a la sortida del cine cent persones més que no en facin gairebé mai. Suposem que els esportistes tenen menys mal d'esquena. Deu ser perquè la gimnàstica és bona per a l'esquena, o perquè la gent que pateix de l'esquena es guarda molt de posar el peu en un gimnàs? Per respondre aquesta pregunta, necessiteu un estudi aleatori. Poseu-vos en contacte amb dos-cents joves de vint anys, convenceu-ne cent de fer gimnàstica cada dia i els altres cent de no fer res (aquest és el grup de control), i per últim espereu cinc, deu o vint anys per veure quin dels dos grups pateix més mal d'esquena. És fàcil entendre que els estudis aleatoris són molt més fiables, però també resulten cars i són molt més difícils de dur a terme.

Així doncs, el que diu l'experta canadenca és que sospitem que pegar als nens és dolent perquè es tornen alcohòlics i tenen problemes mentals quan reben molt, però no n'estem segurs perquè ningú no ha distribuït a l'atzar dos-cents infants en dos grups per tal de pegar als de l'un i no pegar als de l'altre i veure què és el que passa després. A falta d'estudis aleatoris, podria tractar-se d'una simple associació no causal, o fins i tot hi podria haver una causalitat inversa (és a dir, els nens que de grans seran alcohòlics i tindran problemes mentals ja es porten malament de petits, i per això els seus pares es veuen «obligats» a estovar-los). Així és que potser resulta que al final pegar a les criatures no és tan dolent, i de moment no pensem fer una declaració oficial en contra del càstig físic (per cert, com és que pegar a un adult rep el nom de

violència domèstica i en canvi pegar a un nen rep el nom de *càstig físic*?).

Pel que es veu, pegar als infants només és dolent si els produeix alcoholisme i problemes mentals; en canvi, pegar a un adult està malament sempre, és intrínsecament dolent. És un crim, un atemptat contra els drets humans, tant si condueix a l'alcoholisme com si no. Fins i tot si pegar als adults els protegís contra aquesta malaltia continuaria estant malament, oi?

No permetríem que els empresaris peguessin als obrers, encara que això n'augmentés la productivitat, com tampoc no acceptaríem la pràctica legal de la tortura, encara que disminuís la delinqüència. Ni implantaríem a tots els restaurants el menú únic obligatori controlat per nutricionistes, encara que aquesta mesura fes baixar el colesterol. Ni els bombers deixarien d'atendre el telèfon a la nit perquè la gent deixés de trucar per ximpleries.

No, no s'hi val tot, en el tracte amb els adults. Hi ha coses que es fan o es deixen de fer per principi, independentment que «funcionin» o «no funcionin».

En aquest llibre defensem que en el tracte amb els infants també hi ha principis; que amb uns mètodes determinats els nostres fills potser menjarien «millor», dormirien més, ens obeirien sense badar la boca o s'estarien més callats..., però no els podem posar en pràctica. I no necessàriament perquè siguin inútils o contraproductius, ni perquè produeixin «traumes psicològics». Alguns mètodes que criticarem en aquest llibre són eficaços i alguns potser innocus. Però hi ha coses que, senzillament, no es fan.